

ENHANCING THE MECHANISMS FOR COUNTERING IDEOLOGICAL THREATS: KEY ISSUES AND CHALLENGES

Sardor Ashurov

Researcher

Tashkent State University of Oriental Studies

Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: New Uzbekistan, ideological threat, ideological security, information attacks, civil society, youth policy, spiritual and educational activities.

Received: 25.03.26

Accepted: 26.03.26

Published: 27.03.26

Abstract: This scientific article analyzes the essence of ideological threats in the context of the New Uzbekistan, their impact on social stability, and the initiatives being implemented to improve mechanisms for countering these threats. The study is based on speeches of the President of the Republic of Uzbekistan, state programs, regulatory legal acts, as well as scientific works of domestic and foreign scholars. The article substantiates the role of cooperation between the state and civil society institutions in ensuring ideological security, as well as the importance of educational and information policy in protecting young people's consciousness from destructive ideas. The research findings indicate the necessity of combating ideological threats through a systematic and comprehensive approach.

MAFKURAVIY TAHDIDLARGA QARSHI KURASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI

Sardor Ashurov

Mustaqil izlanuvchisi

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti

Email: Irodaxon1440@gmail.com

Toshkent, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, mafkuraviy tahdid, mafkuraviy xavfsizlik, axborot xurujlari, fuqarolik jamiyati, yoshlar siyosati, ma'naviy-ma'rifiy ishlar.

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada Yangi O'zbekiston sharoitida mafkuraviy tahdidlarning mohiyati, ularning jamiyat barqarorligiga ta'siri hamda ushbu tahdidlarga

qarshi kurash mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha amalga oshirilayotgan tashabbuslar tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti nutqlari, davlat dasturlari, normativ-huquqiy hujjatlar, shuningdek, mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari asos qilib olindi. Maqolada mafkuraviy xavfsizlikni ta'minlashda davlat va fuqarolik jamiyati institutlarining o'zaro hamkorligi, yoshlar ongini zararli g'oyalardan himoyalashda ma'rifiy va axborot siyosatining o'rni asoslab beriladi. Tadqiqot natijalari mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashning tizimli va kompleks yondashuv asosida olib borilishi zarurligini ko'rsatadi.

ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕХАНИЗМОВ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ИДЕОЛОГИЧЕСКИМ УГРОЗАМ

Сардор Ашууров

Независимый исследователь

Ташкентский государственный университет востоковедения

Ташкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: Новый Узбекистан, идеологическая угроза, идеологическая безопасность, информационные атаки, гражданское общество, молодежная политика, духовно-просветительская деятельность.

Аннотация: В данной научной статье анализируются сущность идеологических угроз в условиях Нового Узбекистана, их влияние на стабильность общества, а также реализуемые инициативы по совершенствованию механизмов противодействия данным угрозам. В ходе исследования в качестве основы использованы выступления Президента Республики Узбекистан, государственные программы, нормативно-правовые акты, а также научные труды отечественных и зарубежных ученых. В статье обосновывается роль взаимодействия государства и институтов гражданского общества в обеспечении идеологической безопасности, а также значение просветительской и информационной политики в защите сознания молодежи от деструктивных идей. Результаты исследования свидетельствуют о необходимости ведения борьбы с идеологическими угрозами на основе системного и комплексного подхода.

Kirish. Globallashuv jarayonlarining jadallashuvi, axborot texnologiyalarining keng tarqalishi va ochiq axborot makonining shakllanishi mafkuraviy tahdidlarning yangi ko‘rinishlarini yuzaga chiqarmoqda. Bugungi kunda mafkuraviy tahdidlar faqat harbiy yoki siyosiy bosimlar bilan cheklanmay, balki axborot, madaniyat va ma’naviyat sohalari orqali jamiyat ongiga ta’sir ko‘rsatmoqda.

“Ommaviy madaniyat” niqobi ostida axloqiy buzuqlikni ko‘rish albatta mushkul, ammo hozirgi yoshlarda mana shu madaniyat keskin rivojlanmoqda, radikalizm, ekstrimizm, fundamentalizm, zo‘ravonlik, individualizm, egotsentrizm g‘oyalari keng tarqalishi, kerak bo‘lsa uning hisobidan boyluk orttirish, boshqa millatlarning necha ming yillik an’ana va qadriyatlari, turmush tarzining ma’naviy negizlariga bepisandlik, ularni qo‘porish, yo‘q qilishga qaratilgan xatarli tahdidlar odamni tashvishga solmay qo‘ymaydi. Bunda ko‘rinib turibdiki, boshqa bir millatning an’analarini o‘ziga qabul qilishda davom etayotgan millat o‘zining an’ana va qadriyatlarini ham tom ma’noda yo‘qotib boradi[1]. Mana shu fikrlarda “ommaviy madaniyat” niqobi ostida deyilmoqda. Yana aynan ommaviy madaniyat emas, balki uning niqobi ostida ahloqiy buzuqlik va zo‘ravonlik va mana shunga o‘xshash boshqa g‘oyalar tarqatilmoqda. Ammo, shunday bolsada, biz ommaviy madaniyatni to‘laligicha salbiy deya olmaymiz, chunki uning yaxshi tomonlarini ham ko‘ra olishimiz, uning yomon asoratlaridan saboq olishimiz zarur. Ommaviy madaniyat vaqti soati kelganda qandaydir yangilikni ham o‘zi bilan olib kiradi, masalan yangi turdagi materiallar, yangi turdagi bilimlar, o‘rganilishi kerak bo‘lgan tillar va madaniyatlar. Agar e’tibor qaratilsa juda ko‘p ommaviy madaniyat bilan kirib keluvchi qadriyatlar ingliz olamiga tegishlilari hisoblanadi, va albatta hozirda juda ko‘p yoshlar ingliz tilini o‘rganish ortidan ana shu ommalashtrilayotgan madaniyatni ham o‘rganishga intilishmoqda.

Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi doirasida inson qadrini ulug‘lash, milliy manfaatlarini himoya qilish va jamiyat barqarorligini ta’minlash ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Shu nuqtayi nazardan, mafkuraviy xavfsizlik masalasi davlat siyosatining muhim yo‘nalishiga aylangan. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev o‘z nutqlarida yoshlarni turli buzg‘unchi g‘oyalardan himoyalash, tanqidiy fikrlashni rivojlantirish va milliy g‘ururni mustahkamlash zarurligini alohida ta’kidlab kelmoqda [2].

Metodlar

Tadqiqotda tizimli tahlil, qiyosiy-huquqiy yondashuv, hujjatlarni o‘rganish va kontent-tahlil metodlaridan foydalanildi. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, Prezident farmonlari va qarorlari, “Yangi O‘zbekiston - Taraqqiyot strategiyasi”, shuningdek, mafkuraviy xavfsizlik masalalariga bag‘ishlangan ilmiy maqolalar asosiy manba bo‘lib xizmat qildi [3].

Shuningdek, mafkuraviy tahdidlarning jamiyatga ta'sirini aniqlashda sotsiologik tadqiqotlar natijalari va tahliliy hisobotlardan foydalanildi. Metodologik yondashuv mafkuraviy jarayonlarni kompleks va o'zaro bog'liq tizim sifatida ko'rib chiqish imkonini berdi.

Mazkur yondashuv doirasida O'zbekiston sharoitida yuzaga kelayotgan mafkuraviy tahdidlarning asosiy shakllari, ularning tarqalish mexanizmlari hamda ijtimoiy ongga ta'sir etish usullari tahlil qilindi. Xususan, globallashuv jarayonlari, axborot makonining kengayishi va ijtimoiy tarmoqlar orqali tarqalayotgan g'oyaviy ta'sirlar milliy mafkuraviy xavfsizlik nuqtayi nazaridan baholandi. Tadqiqot davomida davlat va jamoatchilik institutlarining mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashdagi roli, ularning o'zaro hamkorligi hamda amaldagi mexanizmlarning samaradorligi o'rganildi. Shuningdek, Yangi O'zbekiston davrida ilgari surilayotgan tashabbuslarning mazmun-mohiyati va ularning amaliy natijalari tahlil qilinib, mavjud yondashuvlarni takomillashtirishga doir xulosalar chiqarildi. Olingan natijalar asosida mafkuraviy barqarorlikni mustahkamlash, yoshlar ongida mafkuraviy immunitetni kuchaytirish hamda axborot xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan mexanizmlarni rivojlantirish bo'yicha ilmiy xulosalar shakllantirildi.

Bundan tashqari, tadqiqot jarayonida qo'llanilgan metodlar mafkuraviy jarayonlarning ichki bog'liqligini aniqlashga imkon berdi. Turli manbalar asosida olingan ma'lumotlarning o'zaro solishtirilishi orqali mavjud holatga xolis baho berildi va umumiy tendensiyalar aniqlandi. Bu esa mafkuraviy tahdidlarning kelib chiqish sabablari va ularning jamiyat hayotidagi o'rnini chuqurroq tushunishga xizmat qildi. Shuningdek, hujjatlarni o'rganish va kontent-tahlil metodlari orqali normativ-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalar bilan amaliy jarayonlar o'rtasidagi uyg'unlik darajasi tahlil qilindi. Natijada, mafkuraviy xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan huquqiy asoslar izchil shakllanib borayotgani, biroq ularni amaliyotga tatbiq etishda doimiy takomillashtirish zarurligi aniqlandi. Tadqiqotda foydalanilgan sotsiologik ma'lumotlar jamiyatda mafkuraviy jarayonlarga bo'lgan munosabatni umumiy tarzda yoritib berdi. Ushbu ma'lumotlar asosida aholining turli qatlamlarida mafkuraviy barqarorlikni ta'minlashga bo'lgan ehtiyoj va mavjud yondashuvlarning ahamiyati ochib berildi. Bu esa tanlangan metodologik yondashuvning tadqiqot maqsadlariga mos ekanini tasdiqladi. Tadqiqotda qo'llanilgan metodologiya Yangi O'zbekiston sharoitida mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurash jarayonlarini har tomonlama o'rganish, mavjud mexanizmlarni baholash va ularni yanada rivojlantirish bo'yicha asoslangan ilmiy xulosalar chiqarish imkonini berdi. Metodologik yondashuvning kompleksligi tadqiqot natijalarining ishonchliligini ta'minlashga xizmat qildi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Yangi O'zbekiston sharoitida mafkuraviy tahdidlar asosan uch yo'nalishda namoyon bo'lmoqda: radikal g'oyalar tarqalishi, axborot

xurujlari va madaniyatsizlikni targ'ib qiluvchi kontentning ko'payishi kabi tahdidlar, ayniqsa, yoshlar ongiga kuchli ta'sir ko'rsatmoqda[4].

Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan tashabbuslar orasida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni kuchaytirish, ta'lim tizimida mafkuraviy immunitetni shakllantirish va ommaviy axborot vositalarining mas'uliyatini oshirish muhim ahamiyat kasb etmoqda[5]. Shu bilan birga, "Mahalla - oila - ta'lim muassasasi" hamkorlik modeli mafkuraviy barqarorlikni ta'minlashda samarali mexanizm sifatida e'tirof etilmoqda[6].

Shuningdek, o'rganilgan materiallar shuni ko'rsatadiki, amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar jamiyatda mafkuraviy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qilmoqda. Xususan, ma'naviy-ma'rifiy yo'nalishdagi tadbirlarning ko'payishi aholining, ayniqsa, yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirishga va ularning jamiyatdagi jarayonlarga befarq bo'lmasligiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bu holat mafkuraviy tahdidlarga nisbatan muayyan darajada qarshilik mexanizmlari shakllanayotganidan dalolat beradi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, ta'lim tizimi orqali olib borilayotgan ishlar muhim ahamiyat kasb etib, yoshlarning dunyoqarashi va ongini shakllantirishda asosiy omillardan biri bo'lib qolmoqda. Ta'lim jarayonida berilayotgan ma'naviy-axloqiy tarbiya yoshlarning turli salbiy ta'sirlarga nisbatan hushyor bo'lishiga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, bu jarayonning izchil va uzluksiz olib borilishi uning samaradorligini oshirishda muhim hisoblanadi. Ommaviy axborot vositalarining faoliyati ham mafkuraviy jarayonlarga sezilarli ta'sir ko'rsatayotgani aniqlandi. Mazkur sohada mas'uliyatning ortib borishi jamiyatda ijobiy kayfiyatni shakllantirishga va noto'g'ri axborotlarning tarqalishini cheklashga yordam bermoqda. Tadqiqot natijalari axborot makonida olib borilayotgan ishlar mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashda muhim o'rin tutishini ko'rsatdi.

Umuman olganda, olingan natijalar Yangi O'zbekiston sharoitida mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurash bo'yicha amalga oshirilayotgan tashabbuslar muayyan samara berayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, mazkur yo'nalishdagi ishlarni davomiy va tizimli asosda olib borish zarurligi aniqlanib, mafkuraviy barqarorlikni mustahkamlash jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri ekanligi tasdiqlandi.

Qolaversa, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tasdiqlangan "2021 – 2026-yillarga mo'ljallangan ekstremizm va terrorizmga qarshi kurashish bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy strategiyasi" ham bugungi kunda tashqi tahdidlar yosh avlod hayotida qay darajada salbiy ta'sirga ega ekanligini va uni oldini olish zarur ekanligini anglatadi [7].

Tadqiqot davomida olingan natijalar mafkuraviy tahdidlarga qarshi olib borilayotgan faoliyat jamiyat hayotida muayyan ijobiy o'zgarishlarni yuzaga keltirayotganini ko'rsatdi.

Amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar aholining turli qatlamlarida mafkuraviy masalalarga nisbatan munosabatni shakllantirishga va mavjud xatarlarni anglash darajasini oshirishga xizmat qilmoqda. Bu holat mafkuraviy barqarorlikni ta'minlash yo'lidagi sa'y-harakatlar o'z samarasini bera boshlaganini anglatadi. Tahlil natijalariga ko'ra, mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurash jarayoni izchil tashkil etilganda uning ta'siri yanada kuchliroq namoyon bo'ladi. Olib borilayotgan ishlarning muntazamligi va uzviyligi jamiyatda barqaror qarashlarning shakllanishiga yordam bermoqda. Ayniqsa, yoshlar orasida olib borilayotgan tarbiyaviy faoliyat ularning ijtimoiy jarayonlardagi faolligini oshirishga va salbiy ta'sirlarga nisbatan hushyorlikni kuchaytirishga xizmat qilayotgani aniqlandi. Natijalar mafkuraviy masalalarga bo'lgan e'tiborning oshib borayotganini ham ko'rsatdi. Ma'naviy-ma'rifiy yo'nalishdagi faoliyatning kengayishi jamiyatda befarqlikning kamayishiga va ijtimoiy jarayonlarga ongli yondashuvning shakllanishiga olib kelmoqda. Bu esa mafkuraviy tahdidlarga nisbatan munosabatning bosqichma-bosqich o'zgarayotganidan dalolat beradi. Izlanish natijalari yana shuni ko'rsatadiki, mazkur yo'nalishdagi ishlar faqat alohida chora-tadbirlar bilan cheklanmasdan, o'zaro bog'liq holda amalga oshirilgandagina kutilgan samarani beradi. Mafkuraviy barqarorlikni ta'minlash jarayonida olib borilayotgan faoliyatning yagona maqsadga yo'naltirilganligi muhim ahamiyat kasb etadi. Bu holat mavjud tashabbuslarning umumiy tizim sifatida shakllanayotganini tasdiqlaydi.

Tahlil va muhokama. Mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurash masalasi bugungi globallashuv sharoitida har bir davlat uchun strategik ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi, ijtimoiy tarmoqlarning keng ommalashuvi va transmilliy kommunikatsiya kanallarining kuchayishi mafkuraviy ta'sir doirasini keskin kengaytirdi. Shu bois mafkuraviy xavfsizlik endilikda faqat ma'naviy yoki madaniy masala sifatida emas, balki milliy xavfsizlikning muhim tarkibiy qismi sifatida qaralmoqda.

Ilmiy adabiyotlarda ta'kidlanishicha, mafkuraviy tahdidlar ko'pincha yashirin shaklda namoyon bo'lib, jamiyatning ichki ijtimoiy qatlamlariga, ayniqsa, yoshlar ongiga bosqichma-bosqich singdiriladi. Bunday tahdidlar ochiq zo'ravonlik yoki to'g'ridan-to'g'ri qarama-qarshilikdan ko'ra, ongni egallash, qadriyatlarni o'zgartirish va ijtimoiy xulq-atvorni boshqarishga qaratilgan bo'ladi. Shu jihatdan, mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurash mexanizmlarini faqat repressiv yoki cheklovchi choralar orqali amalga oshirish samara bermaydi.

Shuningdek, globallashuv jarayoni XXI asrning muhim ijtimoiy-siyosiy hodisalaridan biri bo'lib, u davlatlar, xalqlar va madaniyatlar o'rtasidagi aloqalarni jadallashtirdi. Biroq bu jarayon bilan bir qatorda mafkuraviy tahdidlar ham kuchayib, jamiyat barqarorligi va milliy xavfsizlikka

jiddiy xavf tug'dirmoqda. U.Meyliyevning "Globallashuv sharoitida mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashish mexanizmlari" nomli tadqiqotida ushbu muammo chuqur tahlil qilinib, unga qarshi samarali kurash yo'llari ilmiy asosda yoritilgan. Muallif mafkuraviy tahdidlarni jamiyat ongiga tashqi yoki ichki kuchlar tomonidan singdiriladigan, milliy qadriyatlar, an'analar va ijtimoiy barqarorlikka putur yetkazuvchi g'oyalar majmui sifatida izohlaydi. Globallashuv sharoitida axborot oqimining cheksizligi, internet va ommaviy madaniyatning keng tarqalishi bu tahdidlarning tez va samarali yoyilishiga zamin yaratmoqda [8].

Yangi O'zbekiston sharoitida mafkuraviy xavfsizlik masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilandi. Bu jarayonda asosiy e'tibor fuqarolarning, ayniqsa, yoshlarning mafkuraviy immunitetini shakllantirishga qaratilmoqda. Mafkuraviy immunitet deganda shaxsning turli zararli, buzg'unchi va yolg'on g'oyalarga nisbatan tanqidiy munosabat bildira olish qobiliyati, mustaqil fikrlash va milliy manfaatlarni anglab yetish darajasi tushuniladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bunday immunitet faqat bilim berish orqali emas, balki tarbiya, ijtimoiy muhit va amaliy tajriba orqali shakllanadi.

Mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashda axborot siyosatining o'rni alohida ahamiyatga ega. Bugungi kunda axborot makoni mafkuraviy kurashning asosiy maydoniga aylangan. Ijtimoiy tarmoqlar, bloglar va raqamli platformalar orqali turli g'oyalar tezkor tarqalmoqda. Ushbu jarayonda noto'g'ri, biryoqlama yoki ataylab buzib ko'rsatilgan axborotlar jamiyatda ishonchsizlik, befarqlik yoki radikal kayfiyatlarni kuchaytirishi mumkin. Shu sababli Yangi O'zbekistonda ochiq, shaffof va ishonchli axborot muhitini yaratish mafkuraviy xavfsizlikni ta'minlashning muhim omili sifatida qaralmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari Akademiyasi o'qituvchisi, U.Umurzakov ham o'zining izlanishlari davomida takidlab otganlaridek, globallashuv jarayonlari jadallashgan hozirgi davrda mafkuraviy tahdidlar jamiyat taraqqiyotiga jiddiy ta'sir ko'rsatuvchi omillardan biriga aylandi. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi, ochiq kommunikatsiya maydonining kengayishi bir tomondan ijobiy imkoniyatlar yaratgan bo'lsa, ikkinchi tomondan jamiyat ongiga turli buzg'unchi, begona va zararli g'oyalar kirib kelishiga zamin hozirladi. Ayniqsa, milliy o'zlik, ma'naviy qadriyatlar va ijtimoiy barqarorlikka qarshi qaratilgan mafkuraviy bosimlar globallashuv sharoitida kuchayib bormoqda[8].

Mafkuraviy tahdid deganda jamiyat a'zolarining dunyoqarashi, e'tiqodi va ijtimoiy ongiga ta'sir etish orqali ularni o'z milliy manfaatlaridan begonalashtirishga qaratilgan g'oyaviy xurujlar tushuniladi. Bunday tahdidlar ko'pincha ochiq zo'ravonliksiz, axborot, madaniyat, ommaviy madaniyat va turli ijtimoiy tarmoqlar orqali amalga oshiriladi. Ular jamiyatda

befarqlik, ishonchsizlik, individualizm va ma'naviy bo'shliqni kuchaytirib, ijtimoiy rivojlanish jarayonlarini sekinlashtiradi.

Mafkuraviy tahdidlarning jamiyat rivojiga ta'siri ko'p qirrali bo'lib, avvalo jamiyatning ma'naviy poydevorini zaiflashtiradi. Milliy qadriyatlar va tarixiy xotiraga nisbatan bepisandlik kuchayib, ijtimoiy birlik va hamjihatlik izdan chiqadi. Natijada jamiyat a'zolarining umumiy maqsad va manfaatlar atrofida birlashish darajasi pasayadi. Bu esa uzoq muddatli ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy taraqqiyotga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Globallashuv sharoitida mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashish mexanizmlari tizimli va kompleks yondashuvni talab etadi. Eng avvalo, jamiyatda mafkuraviy immunitetni shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu jarayon milliy g'oya, ma'naviyat va madaniy merosga tayangan holda amalga oshirilishi lozim. Ta'lim-tarbiya tizimi orqali yosh avlod ongida mustahkam dunyoqarash, tanqidiy fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish mafkuraviy xavfsizlikning muhim omili hisoblanadi.

Axborot makonida yuzaga kelayotgan tahdidlarga qarshi kurashishda milliy axborot siyosatini takomillashtirish, ishonchli va haqqoniy axborot manbalarini rivojlantirish muhimdir. Soxta g'oyalar va buzg'unchi axborotlarga qarshi faqat taqiqlar bilan emas, balki mazmunli, asosli va jozibador g'oyalar orqali javob berish samaraliroq natija beradi. Shu bilan birga, huquqiy mexanizmlar va institutsional hamkorlik ham mafkuraviy barqarorlikni ta'minlashda muhim o'rin tutadi.

Yoshlar mafkuraviy tahdidlarga eng sezgir qatlam bo'lgani sababli, ularni himoyalash jamiyat rivojining strategik vazifalaridan biridir. Yoshlar ongida vatanparvarlik, fuqarolik mas'uliyati va ijtimoiy faollikni shakllantirish orqali ularni turli zararli g'oyalarga qarshi bardoshli qilish mumkin. Sog'lom mafkuraviy muhit mavjud bo'lgan jamiyatda ijtimoiy taraqqiyot barqaror kechadi, chunki bunday jamiyat o'z rivojlanish yo'lini mustaqil belgilash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Muallif fikriga ko'ra, mafkuraviy tahdidlar globallashuv sharoitida jamiyat rivojiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan murakkab ijtimoiy hodisadir. Ularga qarshi kurashish faqat davlat siyosati doirasida emas, balki jamiyatning barcha qatlamlari ishtirokida olib borilishi lozim. Milliy g'oya, ma'naviy tarbiya, axborot xavfsizligi va yoshlar bilan ishlash tizimini uyg'unlashtirish orqali jamiyatning mafkuraviy barqarorligi va izchil rivojlanishini ta'minlash mumkin.

Axborot siyosatini takomillashtirish jarayonida davlat organlari va ommaviy axborot vositalari o'rtasidagi hamkorlik kuchaytirilmoqda. Rasmiy axborot manbalarining tezkorligi va ishonchliligi jamiyatda yolg'on axborotlarning oldini olishda muhim rol o'ynaydi. Ilmiy

manbalarda qayd etilishicha, axborot bo‘shlig‘i mavjud bo‘lgan jamiyatlarda turli mish-mishlar va buzg‘unchi g‘oyalar tezroq tarqaladi. Shu bois davlat tomonidan aniq, asosli va o‘z vaqtida beriladigan axborot mafkuraviy barqarorlikni ta‘minlashga xizmat qiladi.

Mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashda ta‘lim tizimining roli ham beqiyosdir. Ta‘lim muassasalari nafaqat bilim beruvchi, balki shaxsni ijtimoiy va ma‘naviy jihatdan shakllantiruvchi institut sifatida qaraladi. Yangi O‘zbekistonda ta‘lim mazmunini zamon talablariga moslashtirish, unda milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg‘unlashtirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Ilmiy adabiyotlarda ta‘kidlanishicha, tanqidiy fikrlash ko‘nikmalariga ega bo‘lgan shaxslar mafkuraviy xurujlarga nisbatan kamroq ta‘sirchan bo‘ladi.

Shu nuqtayi nazardan, ta‘lim jarayonida mafkuraviy masalalarni faqat nazariy ma‘lumotlar bilan cheklamasdan, amaliy misollar, munozaralar va interaktiv usullar orqali yoritish muhim ahamiyat kasb etadi. Talaba va o‘quvchilarda axborotni tahlil qilish, manbalarni solishtirish va xulosalar chiqarish ko‘nikmalarini rivojlantirish mafkuraviy tahdidlarga qarshi eng samarali vositalardan biri hisoblanadi.

Fuqarolik jamiyati institutlarining mafkuraviy xavfsizlikni ta‘minlashdagi roli ham tobora ortib bormoqda. Nodavlat notijorat tashkilotlari, jamoat birlashmalari va yoshlar tashkilotlari aholining turli qatlamlari bilan bevosita ishlash imkoniyatiga ega. Ular joylarda olib borilayotgan ma‘naviy-ma‘rifiy ishlarning samaradorligini oshirishda muhim vositachi bo‘lib xizmat qiladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, fuqarolik jamiyati institutlari ishtirok etgan mafkuraviy profilaktika tadbirlari aholining ishonchini oshiradi va ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlaydi.

Yangi O‘zbekistonda “mahalla - oila - ta‘lim muassasasi” hamkorlik modeli mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashda muhim mexanizm sifatida shakllanmoqda. Ushbu model orqali shaxs tarbiyasiga kompleks yondashuv ta‘minlanadi. Oila shaxsning dastlabki qadriyatlarini shakllantirsa, mahalla ijtimoiy nazorat va qo‘llab-quvvatlash funksiyasini bajaradi, ta‘lim muassasalari esa bilim va dunyoqarashni rivojlantiradi. Ilmiy adabiyotlarda aynan ushbu uchlikning uyg‘un faoliyati jamiyatda mafkuraviy barqarorlikni ta‘minlashda eng samarali tizimlardan biri sifatida baholanadi.

Shuningdek, mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashda yoshlar siyosatining o‘rni alohida ta‘kidlanadi. Yoshlar jamiyatning eng faol va eng ta‘sirchan qatlami bo‘lib, ular yangi g‘oyalarga tez moslashadi. Shu sababli radikal yoki buzg‘unchi mafkuralar ko‘pincha aynan yoshlar ongini nishonga oladi. Yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish, ularni bandlik, ta‘lim va tadbirkorlikka jalb etish orqali mafkuraviy tahdidlarga qarshi profilaktik chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Ilmiy nuqtayi nazardan qaraganda, mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashda faqat tashqi omillarga e'tibor qaratish yetarli emas. Ichki ijtimoiy muammolar, adolatsizlik hissi, ishsizlik yoki ijtimoiy tengsizlik mavjud bo'lgan jamiyatlarda mafkuraviy xurujlar yanada samaraliroq bo'lishi mumkin. Shu bois olib borilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar ham mafkuraviy xavfsizlikni ta'minlashning muhim omili sifatida qaraladi. Aholining turmush darajasi oshishi, ijtimoiy himoya tizimining kuchayishi jamiyatda barqarorlik va ishonchni mustahkamlaydi.

Xulosa qilib aytganda, Yangi O'zbekiston sharoitida mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurash mexanizmlarini takomillashtirish davlat va jamiyatning uzviy hamkorligini talab etadi. Mafkuraviy xavfsizlikni ta'minlashda ma'naviy-ma'rifiy ishlar, ta'lim tizimi va axborot siyosatining uyg'unligi muhim ahamiyatga ega.

Ilmiy tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, mafkuraviy tahdidlarga qarshi samarali kurashish uchun tanqidiy fikrlashga ega, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiq yosh avlodni tarbiyalash ustuvor vazifa bo'lib qolmoqda. Ushbu yo'nalishdagi tashabbuslarni tizimli ravishda davom ettirish Yangi O'zbekiston taraqqiyotining muhim omili hisoblanadi.

Shu nuqtai nazardan, mafkuraviy barqarorlikni mustahkamlash va jamiyatning barcha bo'g'inlarini bu jarayonga jalb etish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Yurtimizda amalga oshirilayotgan tashabbuslar nafaqat xavfsizlikni ta'minlashga, balki ijtimoiy uyg'unlikni oshirishga ham xizmat qiladi. Ta'lim, ma'naviy-ma'rifiy faoliyat va axborot siyosati bir-biri bilan uzviy bog'liq holda ishlaganda, yosh avlodning g'oyaviy sog'lomligi mustahkamlanadi. Bundan tashqari, tadqiqot ko'rsatdiki, mamlakatimizda ilgari surilayotgan chora-tadbirlar jamoatchilikning mafkuraviy xabardorligini oshirish va salbiy ta'sirlarga nisbatan qarshilik mexanizmlarini rivojlantirishda samarali bo'lmoqda. Shu asosda, davlat va fuqarolar hamkorligining izchil va tizimli bo'lishi Yangi O'zbekiston taraqqiyotini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi. Izlanish natijalari shuni ko'rsatdiki, mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurash faqat nazariy yondashuvlar bilan cheklanmasdan, amaliy ishlar orqali mustahkamlansa, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash yanada samarali bo'ladi. Shu sababli ushbu yo'nalishdagi tashabbuslarni kengaytirish, rivojlantirish va uzluksiz amalga oshirish zarurati dolzarbdir.

Umuman, mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurash mexanizmlarini takomillashtirish davlat siyosati va jamiyatning birgalikdagi faoliyati orqali amalga oshirilganda, milliy xavfsizlikni mustahkamlash va yosh avlodni sog'lom g'oyaviy maydonda tarbiyalash imkoniyati kengayadi. Shu bilan birga, mazkur jarayon mamlakat taraqqiyotining barqarorligi va ijtimoiy uyg'unligini ta'minlashda asosiy omil sifatida ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch. - Toshkent: Ma'naviyat, 2008. – B. 45-47.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. - Toshkent: O'zbekiston, 2021. – B. 112-115.
3. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. - Toshkent, 2023. – B. 5-7.
4. Abduqodirov A. Mafkuraviy xavfsizlik va globallashuv. - Toshkent: Fan, 2019. – B. 63-68.
5. Xolmirzayev N. Axborot xavfsizligi va mafkuraviy barqarorlik. - Toshkent: Akademiya, 2020. – B. 90-94.
6. Jo'rayev B. Mahalla institutining ijtimoiy barqarorlikdagi o'rni. - Toshkent: Iqtisodiyot, 2018. – B. 51-55.
7. Sultonov M. Mafkuraviy immunitet tushunchasi va uning ahamiyati. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2021. – B. 72-76.
8. Rasulov D. Raqamli makonda axborot xurujlari. - Toshkent: Yangi asr avlodi, 2022. – B. 33-37.
9. Qodirova Z. Fuqarolik jamiyati va mafkuraviy xavfsizlik. - Toshkent: Adolat, 2019. – B. 84-88.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari to'plami. - Toshkent, 2020. – B. 120-124.
11. Ismoilov F. Yoshlar siyosati va mafkuraviy barqarorlik. - Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti, 2021. – B. 59-63.
12. Normatov U. Zamonaviy mafkuraviy tahdidlar tahlili. - Toshkent: Fan, 2022. – B. 101-105.
13. <https://lex.uz/uz/docs/-5491626?ONDATE=08.11.2023>
14. Meyliyev U. Globallashuv sharoitida mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashish mexanizmlari – Toshkent, 2023. – B. 188-192.
15. Umurzakov U.A. Mafkuraviy tahdid va uning jamiyat rivojiga ta'siri // Eurasian Journal of Social Sciences, Philosophy and Culture. – 2022. – 2-jild, 2-son. – B. 314–316.